

Federale Raad voor de Kwaliteit
van de Verpleegkundige Activiteit
Conseil Fédéral pour la Qualité
de l'Activité Infirmière

4. Indicatoren voor preventie en beheer van agressie in de psychiatrie

Identificatienummer FRKVA 4g-PSY	Versie Nummer 0.1	04/12/2013	Pagina 1 van 7
-------------------------------------	----------------------	------------	-------------------

4.g Incidentie van sedaties

Beschrijving van de indicator

Incidentie van sedaties uitgevoerd ingevolge de agressie van een patiënt in de residentiële diensten

Wijzigingen ten opzichte van de vorige versie

Niet van toepassing.

Inhoud

1	Doelstelling die door de raad wordt nagestreefd	2
2	Motivatie voor de keuze van de indicator	2
3	Beschrijving van de indicator	3
4	Tellers en noemers	4
5	Domein.....	5
6	Communicatie / Verslag	6
7	Interpretatie van de resultaten.....	6
8	Referenties	6
9	Bijlagen	7

4. Indicatoren voor preventie en beheer van agressie in de psychiatrie

Identificatienummer FRKVA 4g-PSY	Versie Nummer 0.1	04/12/2013	Pagina 2 van 7
-------------------------------------	----------------------	------------	-------------------

4.g Incidentie van sedaties

1 Doelstelling die door de Raad wordt nagestreefd

De incidentie van agressie of de intensiteit ervan doen afnemen om beter met agressie om te gaan. Oorzaken van agressie kunnen het gebrek aan anticipatie of preventie zijn vanwege het verplegend personeel en/of een gebrek aan kennis omtrent de therapie die men bij bepaalde psychiatrische pathologieën moet hanteren.

Die registratie moet er op zijn minst voor zorgen dat het hoofd van het verpleegkundig departement jaarlijks en per psychiatrische zorgenheid weet wat de incidentie is van sedaties (bijvoorbeeld benzodiazepines, antipsychotica...) uitgevoerd ingevolge agressie.

In 2014 kan België zich vergelijken met het buitenland en kent de overheid de situatie.

2 Motivatie voor de keuze van de indicator

De FRKVA heeft beslist om zich op de aanbevelingen van het National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE, 2006) te baseren en dit om de volgende redenen:

- de volledigheid van de aanbevelingen en de kwaliteit van de wetenschappelijke methodologie die bij het opstellen van die aanbevelingen werd gehanteerd,
- de keuze van die aanbevelingen op basis van een bibliografisch onderzoek uitgevoerd in het kader van de studie van Lardennois et al. (2007), en de instemming van de leden van het begeleidingscomité van deze studie met de aanbevelingen,
- de instemming van de leden van de FRKVA.

De studie van Lardennois et al. (2007) heeft aangetoond dat de begrippen geweld en agressie in ons land op taalkundig vlak een verschillende perceptie hebben. De Raad heeft beslist om het begrip agressie te gebruiken.

In het kader van deze fiches met indicatoren worden de volgende vormen van agressie in aanmerking genomen: agressie tegen zichzelf, agressie tegen anderen, agressie tegenover objecten, seksuele agressie en verbale agressie.

We merken op dat de guidelines van het NICE ook van toepassing zijn in geval van “verstoord gedrag” (“disturbed behaviour”), d.w.z. wanneer een zorgverlener getuige is van emoties en slachtoffer is van het gedrag van de patiënt dat afwijkt van de aanvaarde norm gezien de aanwezigheid van een geestesziekte. Die aanbevelingen zijn ook van toepassing op de algemene spoedgevallendiensten.

De registratie van de sedatie is een kernaanbeveling van het NICE die ook als auditcriterium is opgenomen.

4. Indicatoren voor preventie en beheer van agressie in de psychiatrie

Identificatienummer FRKVA 4g-PSY	Versie Nummer 0.1	04/12/2013	Pagina 3 van 7
-------------------------------------	----------------------	------------	-------------------

4.g Incidentie van sedaties

Sedatie wordt hierin omschreven als het gebruik van geneesmiddelen (benzodiazepines, antipsychotica, ...) om de patiënt tot rust te brengen, het risico ten opzichte van zichzelf of andere personen te beperken, en de agitatie en agressie zo goed mogelijk te reduceren.

Uit een studie van Lardennois et al. (2007) omtrent agressiemanagement in de psychiatrie (bij 103 Belgische ziekenhuizen en 374 psychiatrische ziekenhuizen) is bovendien gebleken dat slechts 12% van de verpleegeenheden de aanbevelingen van het NICE betreffende de interventies van het type "sedatie" volledig toepassen.

Diezelfde studie stelt voor om een systematisch registratiebeleid op te zetten voor bepaalde interventies, waaronder sedatie, om het hoofd te bieden aan gevallen van agressie.

De keuze om sedatie te registreren is ingegeven door het feit dat agressiemanagement slechts correct bestudeerd en verbeterd kan worden als men cijfergegevens heeft over de omvang ervan. Bovendien maakt een vergelijking met andere diensten en instellingen het voor de ziekenhuizen mogelijk om belangrijke interne discussies te voeren.

Door over uniforme gegevens ter zake te beschikken krijgt de overheid een duidelijker beeld van de problematiek en kan ze een gericht beleid opzetten.

3 Beschrijving van de indicator

Type indicator	Resultaatsindicator
Beschrijving	<p>Sedatie wordt omschreven als het gebruik van geneesmiddelen (benzodiazepines, antipsychotica, ...) om de patiënt tot rust te brengen, het risico ten opzichte van zichzelf of andere personen te beperken, en de agitatie en agressie zo goed mogelijk te reduceren.</p> <p>De incidentie van de sedaties uitgevoerd ingevolge agressie drukt de mate uit waarin sedaties worden uitgevoerd in geval van agressie. Vergelijkbaarheid wordt verkregen door het aantal sedaties uitgevoerd ingevolge agressie te delen door het aantal gevallen van agressie.</p> <p>De referentieperiode is de periode waarop de gegevens van teller en noemer betrekking hebben. Deze wordt bij afspraak vastgelegd. Dit zal het voorbije kalenderjaar zijn.</p> <p>Opmerking : Omdat het minder waarschijnlijk is dat sedaties uitgevoerd worden bij patiënten in partiële hospitalisatie werd er voor gekozen enkel rekening</p>

4. Indicatoren voor preventie en beheer van agressie in de psychiatrie

Identificatienummer FRKVA 4g-PSY	Versie Nummer 0.1	04/12/2013	Pagina 4 van 7
-------------------------------------	----------------------	------------	-------------------

4.g Incidentie van sedaties

te houden met de verpleegdagen gerealiseerd in residentiële hospitalisatie. Dit zijn de diensten A, T en K (uitgezonderd de kinderpsychiatrische diensten For-K). Het is zinvol om hierbinnen een onderscheid te maken tussen de diensten A en T enerzijds, en de dienst K anderzijds. Allereerst omwille van twee duidelijk te onderscheiden categorieën op basis van leeftijd, nl. “volwassenen/bejaarden” en “kinderen/adolescenten”. Dit heeft te maken met de bijzondere aandacht die uitgaat naar het statuut van de minderjarigen in de wetgeving en de nationale en internationale verdragen. Dit onderscheid is ook zinvol omdat niet alle instellingen over een K-dienst beschikken.

Volgens het NICE (2006) moeten sedatie, isolement en fysieke begeleiding in aanmerking genomen worden ingeval technieken inzake deëscalatie en andere strategieën geprobeerd werden, maar de patiënt niet tot rust konden brengen.

Deze 3 interventies zijn managementstrategieën en worden niet als primaire behandeltechnieken beschouwd.

De interventie moet gekozen worden in verhouding tot het risico dat zich stelt.

De keuze van de interventie zal van een aantal factoren afhangen, maar moet in de eerste plaats ingegeven worden door:

- de voorkeur van de patiënt,
- de klinische behoeften en de risico's van de patiënt,
- de verplichtingen ten opzichte van andere patiënten met agressief gedrag,
- de veiligheid van het personeel, patiënten en bezoekers,
- de beschikbare diensten binnen de bijzondere setting,
- de voorgestelde richtlijnen als er bestaan.

4 Tellers en noemers

Indicator

Incidentie van sedaties uitgevoerd ingevolge de agressie van een patiënt in de residentiële diensten A en T

4. Indicatoren voor preventie en beheer van agressie in de psychiatrie

Identificatienummer FRKVA 4g-PSY	Versie Nummer 0.1	04/12/2013	Pagina 5 van 7
-------------------------------------	----------------------	------------	-------------------

4.g Incidentie van sedaties

Teller	Totaal aantal sedaties uitgevoerd ingevolge de agressie van een patiënt (voor de A- en T-diensten) tijdens de referentieperiode
Noemer	Totaal aantal gevallen van agressie van patiënten (in de A- en T-diensten) tijdens de referentieperiode

Indicator

Incidentie van sedaties uitgevoerd ingevolge de agressie van een patiënt in de residentiële diensten K

Teller	Totaal aantal sedaties uitgevoerd ingevolge de agressie van een patiënt (voor de K-diensten) tijdens de referentieperiode
Noemer	Totaal aantal gevallen van agressie van patiënten (in de K-diensten) tijdens de referentieperiode

5 Domein

- ☒ Zorgkwaliteit ☒ Veiligheid van de patiënt ☐ Tevredenheid patiënt
☐ Tevredenheid personeel

4. Indicatoren voor preventie en beheer van agressie in de psychiatrie

Identificatienummer FRKVA 4g-PSY	Versie Nummer 0.1	04/12/2013	Pagina 6 van 7
-------------------------------------	----------------------	------------	-------------------

4.g Incidentie van sedaties

6 Communicatie / Verslag

Verantwoordelijke	Directeur Verpleegkundig Departement
Communicatiewijze	Elektronisch via Excel-bestand
Periodiciteit	Jaarlijks
Datum opstart	2012

7 Interpretatie van de resultaten

Om welke reden(en) zou uw resultaat niet “zo goed” kunnen zijn als in andere instellingen?

Redenen die het ontbreken van dergelijke registratie verklaren, zouden kunnen zijn:

- een gebrek aan motivatie bij de zorgverleners en/of de omkadering en/of de directie om de registratie op te zetten ;
- een probleem bij het management om de methoden ter verbetering van de kwaliteit toe te passen (plannen – meten – analyseren – handelen);
- een gebrek aan institutionele ondersteuning, ofwel wat de inhoud betreft (institutionele cultuur) ofwel wat de operationalisering ervan betreft (bv. terbeschikkingstelling van middelen die vorming bieden op het vlak van de farmacopee – indicaties en contra-indicaties van geneesmiddelen);
- het ontbreken van menselijke middelen (kwaliteit of kwantiteit) en/of andere middelen om de registratie te kunnen opzetten.

8 Referenties

Lardennois, M., Duquesne, P., Gillain, N., Vanbelle, S., Leduc, D., Bardiau, F., 2007. Uitwerken van een richtlijn voor het omgaan met geweld in de psychiatrie. Brussel: FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Beschikbaar op www.health.belgium.be.

Federale Raad voor de Kwaliteit
van de Verpleegkundige Activiteit
Conseil Fédéral pour la Qualité
de l'Activité Infirmière

4. Indicatoren voor preventie en beheer van agressie in de psychiatrie

Identificatienummer FRKVA 4g-PSY	Versie Nummer 0.1	04/12/2013	Pagina 7 van 7
-------------------------------------	----------------------	------------	-------------------

4.g Incidentie van sedaties

National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE), 2006. Violence : The short – term management of disturbed/violent behaviour in in-patient psychiatric settings and emergency departments. Londen: Royal College of Nursing. Beschikbaar op www.nice.org.uk/guidance/index.jsp?action=byID&r=true&o=10964.

9 Bijlagen

/